

RERUM NOVARUM

Wetteren, 20 mei 2009

Toespraak Luc Cortebeeck

Voorzitter ACV

Vrienden, vriendinnen,
Geachte genodigden,

Dit is een bijzondere Rerum Novarum. Om twee redenen.

Ten eerste omdat deze Rerum Novarum het orgelpunt zet achter een mooi geslaagde campagne rond de sociale zekerheid. Maar dat is voor morgen, het “Feestival Social”, het grote feest in Antwerpen, waar ik u hoop te ontmoeten.

Ten tweede omdat Rerum Novarum midden een zware sociaal-economische crisis valt. Wij zitten dik in de miserie. Het regent collectieve ontslagen en bedrijfssluitingen. En wie het geluk heeft zijn job te houden, kampt met angst en onzekerheid, moet arbeid en loon inleveren om ontslagen af te houden.

Die megacrisis dwingt ons als brede arbeidersbeweging én als ACV zeer veel energie te steken in het crisisbeheer: de begeleiding van werklozen, de onderhandelingen bij collectieve ontslagen en sluitingen, het bemoedigen van mensen in moeilijkheden. Men spreekt van de moeder van alle crisissen omdat het niet alleen gaat om een crisis op de financiële markten,

maar ook een economische, een ecologische en een sociale crisis en weldra komt ook de budgettaire crisis.

Bij de aanpak van die crisissen mogen we zeker de toekomst niet uit het oog verliezen. Want wat baten al die bijzonder zware steunmaatregelen aan de banken als men niet tegelijk alles op zet om voor de toekomst nieuwe rampen te voorkomen? Wat baten al die noodmaatregelen om de economie uit het slop te helpen, als men niet alles op alles zet om te verhinderen dat de ongebreidelde hebzucht, de bandeloze hoogmoed op de financiële markten, de werknemers opnieuw in een dergelijke miserie kunnen storten.

Een crisis als deze moet een antwoord krijgen. Meer nog dät moet de allereerste beleidsprioriteit worden. Op alle niveaus. In Vlaanderen en België na de verkiezingen, internationaal en Europees. Ja, ook Europees. Er zijn politici die vandaag beweren dat Vlaanderen de uitweg is uit de crisis. Vlaanderen kan veel, maar dit zeggen is belachelijk. De uitweg zal internationaal en Europees zijn of zal niet zijn. En die zal er dus niet zijn zonder een sterk Europa. Vlaanderen is na WOII enkele keren sterker uit crisissen gekomen, dank zij Europa. Wij hebben een groot stuk van onze welvaart te danken aan Europa. Maar Europa is nu verzwakt. Nationalisme, egoïsme en protectionisme doen de laatste jaren de Europese motor sputteren.

Wij willen meer Europa, maar niet meer van hetzelfde.

Niet meer van hetzelfde soort wereldvreemde rechtspraak van het Europees Hof van Justitie dat de sociale dumping organiseert door de vrijheid van het kapitaal te laten voorgaan op de vrijheid van

vereniging en het recht op gelijk loon voor buitenlandse werknemers. Geen justitie die de sociale rechten onderuit haalt.

Niet meer van hetzelfde soort Europese commissie dat zo voortvarend is als het gaat om de uitbouw van het Europa van handel en bedrijven, maar zo bedeesd is als het gaat om het sociale Europa van de werknemers.

Niet meer van hetzelfde casino Europa, dat plat gaat liggen voor de lobby van bankiers en speculanten, die ons zo diep in de problemen heeft gestort.

Met 50000 waren we vorige vrijdag in Brussel, met 300000 tezamen met Madrid, Praag en Berlijn. We betoogden voor dat andere Europa, het Europa van de solidariteit. Een Europa van en voor de werknemers. Een Europa dat zorg draagt voor de wereld. Dat is onze boodschap voor na de verkiezingen van 7 juni. Dat wij geen Europese Commissie meer willen die zich op de achtentwintigste plaats zet, na de 27 lidstaten. Of die alleen oog heeft voor wat Duitsland of Frankrijk wil.

Wij willen opnieuw een Europese Commissie met ambitie, een commissie die trekker is voor de lidstaten. Een commissie die banken en financies binnen goede banen leidt in plaats van de lidstaten te laten sukkelen met het uitwerken van 27 verschillende regelgevingen en zich tegen elkaar te laten uitspelen door... de banken die zouden moeten gereguleerd worden.

Wij willen een Europese Commissie die een echt herstelbeleid uitwerkt, met investeringen bijvoorbeeld in internationaal openbare vervoersinfrastructuur, in groene energie, in groene groei en zo in groene jobs. Dat Europa, daar willen wij voor gaan.

Vrienden, vriendinnen,

In de crisisaanpak in eigen land hebben we gelukkig einde 2008 in nochtans uitzonderlijk moeilijke omstandigheden een interprofessioneel akkoord afgesloten. Nu volgen de sectoren met CAO's voor dit en volgend jaar, soms moeizaam, soms gemakkelijk. Maar we zijn er in crisistijd wel in geslaagd de index te redden, de koopkracht zelfs een beetje te versterken en de uitkeringen van de sociale zekerheid te verhogen. De werkloosheid voor de eerste periode werd fiks verhoogd, gelukkig voor die mensen die nu tijdelijk of volledig werkloos worden.

Zo is het ook een goede zaak geweest dat de federale regering eind vorig maand is kunnen landen met een uitgebalanceerd pakket van tijdelijke crisismaatregelen: arbeidstijdverkorting, deeltijdarbeid en schorsing van bedienden, het laatste als alternatief voor de economische werkloosheid voor de arbeiders. Spijtig genoeg zijn we daar als sociale partners niet zelf uitgeraakt door de starre houding van de werkgevers. Ik hoop dat ze hun vergissing nu inzien. Want ze hebben van de politiek een meer ingewikkelde regeling gekregen dan wat de vakbonden hen vroeger hadden voorgesteld. Ik hoor werkgevers nu fulmineren tegen de te ingewikkelde maatregelen, maar dat hebben ze aan zichzelf te danken.

Ik hoop dat de werkgevers zich de volgende maanden niet opnieuw vergissen, wanneer we het dossier arbeiders - bedienden aanpakken.

Het ACV wil voor eens en altijd het schandelijke verschil tussen arbeiders en bedienden wegwerken. Het ACV wil een gemeenschappelijk statuut voor arbeiders en bedienden. De arbeiders verliezen terecht hun geduld. De crisis maakt duidelijk hoe pijnlijk de verschillen voor hen zijn wanneer ze ontslagen dreigen te worden omwille van collectieve afdanking, sluiting of faillissement, met korte opzegtermijnen of verwaarloosbare ontslagvergoedingen.

Cardijn zei ooit: elke jonge arbeider is meer waard dan alle goud ter wereld. Met de wet op de leeftijdsdiscriminatie in het achterhoofd, wil ik er gerust van maken: elke arbeider is meer waard dan alle goud ter wereld. In ieder geval is hij niet minder waard dan een bediende, niet minder waard dan een kaderlid. Waarom zou hij dan niet dezelfde werkzekerheid krijgen. Dezelfde bescherming tegen ontslag? En dan gaat het trouwens niet enkel om arbeiders ten aanzien van bedienden. Dan gaat het ook om bedienden met een laag loon tegenover bedienden met een hoog loon. Kan iemand me uitleggen waarom gewone bedienden met een kortere opzegtermijn vrede moeten nemen? Terwijl hun wedertewerkstellingmogelijkheden navenant niet beter zijn? Ook daar willen we schoon schip mee maken. En niet door nog eens af te spreken, zoals eind 2000, dat we zes jaar de tijd nemen om orde op zaken te stellen. Om dan negen jaar later te moeten vaststellen dat arbeiders eigenlijk maar tweederangswerknemers

zijn gebleven. We aanvaarden geen tweede rang meer. Niet voor de arbeiders! En niet voor de gewone bedienden!

Wij zijn met ons duidelijk standpunt in goed gezelschap. Het Grondwettelijk Hof heeft al in 1993 gesteld dat het onderscheid ongrondwettig is. Het heeft toen de tijd gegeven voor een geleidelijke eenmaking. Maar we zitten 16 jaar verder. Zonder wezenlijke vooruitgang. Ze gaan daar vroeg of laat hun geduld verliezen.

Wij ook, omdat we al sedert 2003 een voorstel hebben om naar een gemeenschappelijk statuut te gaan. We zijn er niet ver mee gekomen omdat dan de enen, dan de anderen niet klaar waren. We hebben vorig jaar ons voorstel geactualiseerd en verfijnd in akkoord met onze arbeiders en bedienden. En staan nu klaar voor open overleg hierover. En dan gaat het niet over een paar borrelnootjes om de honger te stillen. Neen, dan gaat het erom eindelijk komaf te maken met de aparte statuten voor arbeiders en bedienden, zonder meer.

We willen daarover harde afspraken tegen eind 2009. Ik heb vandaag aan de heer Leysen, voorzitter van het VBO en de groep van 10 een brief gestuurd met het verzoek de onderhandelingen voor de vakantie te beginnen. Liefst doen we dit met de werkgevers, desnoods met de regering. Maar het gemeenschappelijk statuut moet er komen. Het kan in stappen worden uitgevoerd, maar op 31 december moet het goedgekeurd plan er liggen.

Al beseft ik dat we in het najaar ook andere katten te geselen hebben met name de begroting. Er zijn er die nu al harde saneringsmaatregelen willen. Dat is natuurlijk nonsens. Dat zuigt koopkracht weg van de gezinnen. Of zuurstof uit de bedrijven. En dat gaat de crisis alleen maar aanjagen. Dat is zo in 2009 en dat is zo in 2010. Maar tegen 2011 moet stilaan wel orde op zaken worden gesteld. Omdat de vergrijzing er aan komt. Om een nieuwe rentesnieuwbal te vermijden. En om het vertrouwen in de Belgische overheden te herstellen.

Alleen is de vraag: wie gaat de rekening betalen?

Ik gaf onlangs reeds een begin van antwoord: niet eerst en meest de werknemers en de niet-actieven. Met vanuit de pers en een deel van de rechtse opiniemakers direct een deel banbliksems tot gevolg.

Al heb ik de indruk dat ze selectief doof zijn. We beseffen maar al te goed dat het opkuisen van de begroting zware inspanningen zal vergen. Omdat drie uitdagingen in één keer samenkomen: de vergrijzing voorbereiden, de schade herstellen van het lakse begrotingsbeleid van de jaren 2000 én de afbetaling van de crisisplannen

Ik pas voor een bepaald soort syndicaal populisme dat de illusie zou kunnen wekken dat het een geheel pijnloze bevalling kan worden.

Daarvoor zitten we te diep in de nesten.

Maar waar ik evengoed voor pas, dat zijn diegenen die deze crisis vooral willen doen uitzweten door de meest gekende en gecontroleerde inkomens, zeg maar die van de werknemers en de sociale zekerheidstrekkers. Ik pas voor de ideeën van diegenen die deze crisis misbruiken om hun oude kramakkelijke stokpaardjes van stal te halen:

- Tot je 67 jaar blijven werken.
- Hakken in de werkloosheidsuitkeringen.
- Snoeien in het ambtenarenkorps.
- Heksenjacht op de oudere werklozen.
- Index afschaffen, zoniet manipuleren.
- Loonstop in de sectoren en bedrijven.

Ik pas voor de remedies van diegenen die al van meet af aan het hele begrotingsdebat willen reduceren tot een debat over de uitgaven, om elk debat over nieuwe inkomstenbronnen uit de weg te kunnen gaan.

Dat zijn dan vaak ook diezelfde die ons jaar en dag hebben opgezadeld met het neoliberale receptenboek, van vrijheid en blijheid voor de financieel machtigen, die ons naar deze crisis hebben geloodst. Diegenen die nu weer alle wijsheid in pacht lijken te hebben, maar niet de wijsheid hadden deze crisis te zien aankomen, laat staan te voorkomen.

Diegenen die al jaren ons ongenoegen over de excessieve vergoedingen voor het topmanagement hebben weggewimpeld, maar nu beschaamd en schoorvoetend moeten erkennen dat deze uitwassen de crisis hebben aangewakkerd.

Ik herhaal klaar en duidelijk: van die boer geen eieren.

Dat men eerst en meest de inspanningen zoekt bij hen die ons in deze crisis hebben gestort. Bij hen die de afgelopen jaren nauwelijks inspanningen hebben gedaan. Bij hen die eerst en meest de vruchten gaan plukken van het crisisbeleid, als de beurzen opnieuw opveren.

En dat men begint bij hen die al die jaren geweigerd hebben te doen wat ze moesten doen, daarin krachtig geholpen door het wanbeheer op Financiën. Dan heb ik het over de misdaden van de grote fiscale fraude en de fiscale ontwijking. De aanpak ervan zou 30 miljard opleveren, berekende de VUB, en 10 miljard door gewoon al te doen wat men in het buitenland doet. De Top van de G20 stelde einde maart nog: dit is het einde van het tijdperk van het bankgeheim. Wel ik reken op de politici om deze aanbeveling ook in België ernstig te nemen. Ik reken erop dat zij de interessante voorstellen van de parlementaire commissie naar aanleiding van de grote crisis over de ongestraft gebleven fraudedossiers, in uitvoering te brengen. Ik reken erop dat zij het voortreffelijke ambtenarenkorps van Financiën eindelijk ook voortreffelijk gaan managen, voortreffelijke middelen geven en een voortreffelijke organisatie bezorgen.

Vrienden, vriendinnen,

We hadden het over Europa, over België, en het Vlaamse beleid dan? Ik kijk met grote bezorgdheid naar de politieke debatten. Gaan die echt over wat nu belangrijk is? Over de antwoorden die de slachtoffers van de crisis moeten krijgen?

Ik zie in dit tijdsscharnier zo weinig toekomstvisie. Zo weinig sociale verantwoordelijkheid.

Ik hoor wel wat losse flodders over het commercialiseren van de zorg in Vlaanderen. Zelden hoor ik daarbij de vraag of dit een betere zorg oplevert, wie daaraan zal of moet verdienen, en ook niet wie de meerkost voor de winsten van die zorgbedrijven dan zal moeten ophoesten?

Ik hoor opnieuw over een verkiezingsstunt met jobkorting, gereserveerd voor de hardwerkende Vlamingen? Bij velen ongetwijfeld welgekomen. Maar als er je dwars doorheen kijkt, zo onrechtvaardig naar hen die hun hele leven hard hebben gewerkt, maar inmiddels op pensioen zijn. Of naar hen die door de crisis of door ziekte of invaliditeit zonder arbeidsinkomen zijn gevallen. Maar nog het meest onrechtvaardig omdat het zo ongelooflijk veel middelen wegtrekt van de echte prioriteiten.

Ik hoor dat de overheid efficiënter moet worden. Dat moet een permanente bekommernis zijn. Maar we mogen toch de vraag stellen wat dat wil zeggen, niet? Minder personeel per gang in de rust- en verzorgingstehuizen? Minder begeleiding in het buitengewoon onderwijs?

Efficiëntie, het gaat erin als zoete koek, maar komt er meestal uit als zure melk. Omdat het in dat soort debatten meestal niet gaat om een betere overheid, maar om minder overheid.

Vlaanderen is een van de rijkste regio's ter wereld en moet het dus goed kunnen doen.

En ik erken vandaag graag dat heel wat zaken beter gaan. Maar al die Vlaamse zelfgenoegzaamheid én de honger om het geld vooral te gebruiken voor allerlei electorale belastingcadeaus, verdoezelt echter dat er ook bijzonder zwakke plekken blijven: of hoe verklaar je anders dat Vlaanderen met een hardnekkige armoede blijft kampen? Dat er een tekort blijkt te zijn aan 180.000 sociale woningen? Dat het aandeel jongeren dat de school verlaat zonder kwalificatie niet daalt, maar stijgt,? Dat de democratisering van het hoger onderwijs, zo'n belangrijk strijdpunt van de christelijke arbeidersbeweging al jaren tot stilstand is gekomen?

Dat heb ik allemaal niet uitgevonden. Dat staat zwart op wit in de "Sociale Staat van Vlaanderen", die vorige week uitkwam. Dat zijn de echte prioriteiten, zovele behoeften, zovele kansen om aan vele mensen zinvolle arbeid te geven. Want het antwoord op armoede is in de eerste plaats werk: waardig werk. En zekerheid, sociale zekerheid. En een goede uitbouw van de zorg: welzijnszorg. En fiscaliteit: een rechtvaardige fiscaliteit. Het zijn niet alleen de hoekstenen van een sociaal rechtvaardige samenleving waar wij aan bouwen, het zijn bovendien de perfecte bouwstenen voor een duurzame economie. De echte weg om uit de crisis te geraken.

Ik dank u.